

ПОЗИЦІОНУВАННЯ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ КОМУНІКАТИВНОСТІ ТЕКСТУ

В умовах глобалізації як всеохоплюючого явища сутність комунікації як рушійної сили глобалізаційних процесів привертає увагу дослідників. Розвиток комунікаційних мереж, їх вплив на процеси, пов'язані із глибокими суспільними трансформаціями, обумовлюють необхідність осмислення стратегій побудови комунікативного процесу.

В процесі планування комунікативної стратегії одним із ключових питань виступає комунікативна роль адресата як необхідного та рівноправного учасника комунікативного акта. Отже, позиціонування тексту (мовлення) з прогнозуванням реакцій адресату – важливе завдання комунікативної стратегії.

Створюючи повідомлення адресат має відсилати його смисел як до актуальних контекстів, так і реальних адресатів. Смысловий простір тексту (мовлення), вбудований у множинність актуальних контекстів, призначених прямим (непрямим) адресатам становить комунікативний простір тексту (мовлення). Комунікативне середовище – це середовище процесу комунікації, в якій включений текст (мовлення). У випадку, коли середовище комунікації по охопленню адресатів вужче, ніж комунікативний простір тексту (мовлення), текст (мовлення) не є комунікативним і, навпаки, якщо середовище комунікації дорівнює або ширше, ніж комунікативний простір тексту (мовлення), можна говорити про комунікативність тексту (мовлення).

Один з основних принципів організації людського сприйняття пов'язаний із прагненням до впорядкування інформації, тому необхідно витримати строгу пропорційність між «оригінальним» та «загальновідомим» у повідомленні. В цьому випадку звернення до риторичних топосів як схем, які гарантували ораторам античності впорядкованість предметної області висловлювання в стандартній ситуації, дозволяє розглядати їх як інваріантний набір правил та формул поведінки адресанта в умовах тієї чи іншої комунікативної ситуації.

Для ефективного охоплення смисловим простором тексту великої кількості адресатів необхідно дотримуватись правил таксономії: риторичної градації предмету повідомлення до такого ступеню конкретизації загального поняття, коли предмет потрапить до свідомості адресату.

Пізнавальна діяльність людини пов'язана із необхідністю ототожнювати та розрізняти об'єкти, тому першочергового значення набуває звернення до концептів, що сприяють обробці суб'єктивного досвіду шляхом підведення інформації під певні, вироблені суспільством категорії та класи.

Для того, щоб адресат був налаштований на сприйняття інформації, повідомлення має бути не тільки зрозумілим, але й привабливим, для цього поруч із раціональною, має бути врахована емоційна складова. Вплив, метою якого є формування, утвердження або зміна поглядів адресату тексту (мовлення) досягається як за допомогою когнітивної (фактологічної) інформації, так і за допомогою афективних переузавних стимулів.

ТЕОРІЯ СИМВОЛУ ЕРНЕСТА КАСИРЕРА

У другій половині Нового часу проблемою символу займаються такі видавні філософи як Кант, Шлієр, Гете. Особливе місце теорія символу зайняла в не-класичній філософії. Касирер узгальнив попередні погляди на проблему символу, структурував і систематизував їх в свої теорії. Щоб зрозуміти становлення теорії символу в сучасній філософії, треба знати як відбувалося її формотворення на прикладі "Філософії символічних форм" Касирера.

Теорія символу Касирера описала ті зміни, які відбувалися в науці ХХ ст. Нові погляди в некласичній науці на час, швидкість, рух вже позначаються науковими символами. Основні поняття науки, її пізнавальні засоби, виглядають не як пасивні відображення даного буття, а як інтелектуальні символи. З цього приводу Касирер зауважує, що точне мислення знаходить опору лише в символах; будь-який закон відкритий мисленню крізь загальну формулу, але сама формула виникає лише у зв'язку з специфічними символами – інтелектуальними символами. Без цих універсальних символів, що використовуються в арифметиці та алгебрі, неможливо було б виразити жодного наукового закону. Сам філософ виділяв лінгвістичні, математичні, хімічні, художні символи в науковому пізнанні.

Теорія символу Касирера нам допомагає простежити еволюцію символу в науці ХХ ст. А саме, операційні знаки класичної науки стають універсальними символами-знаками в некласичній науці. У некласичній науці, за рахунок абстрактних теорій, знаки наповнюються новим змістом (Ейнштейн, Борн, Полані). Сучасна фізика та хімія тримається на математичному апараті, що складається з чітко організованої структури. Тому, саме математика, за Касирером, прокладає шлях до смислу чистої функції поняття.

Таким чином теорія символу Касирера відкрила нові шляхи в ХХ ст. для досліджень в галузі лінгвістики, математики та мистецтва. Завдяки пошукам філософа розвивається символічна логіка. Теорія символу Касирера виступає як етап, який дав можливість її подальшого дослідження. Також, оригінальна філософська концепція символу, запропонована Касирером, пов'язана з культурним резонансом морфологічного і структурного напрямків.

Та база яка була закладена Касирером в творі "Філософія символічних форм" дає можливість будувати різні сучасні філософські теорії символу. Теорія Касирера вплинула на структуралістів, постструктуралістів, неопозитивістів і сучасну герменевтику. Такий вплив не міг не відобразитись на сучасній теорії пізнання символу. В структуралізмі (Леві-Строс), постструктуралізмі (Дерріда, Барт), неопозитивізмі (Шлік, Карнап), герменевтиці (Гадамер, Рікьор). Об'єктом дослідження цих філософських течій є культура як сукупність знакових систем, найважливішою з яких є мова, але сюди належить також наука, мистецтво, міфологія, релігія, мода, реклама тощо.